

DEBRECENI BOGLÁRKA

Hintatrón

Solymár József: Hintatrón

A 2005-ben induló „Palóc - portrék” sorozatban az első határon túli palócként szereplő író volt Solymár József, aki korábbi munkáiban, mint például *A szalmaszállal megkötött szekér – Boszorkányhit Palócföldön a harmadik évezredben* vagy a *Palóc lakoma, ízek és emlékek* arról tett tanúbizonyságot, hogy a régi palóc tradíciók még a mai

napig élnek vidékünkön. Solymár József idén, az 1999-ben megjelent *Mátyás, a sosemvolt királyfi* c. ifjúsági regénye után ismét a gyermekeket szólítja meg *Hintatrón* c. mesekönyvében. Annak ellenére azonban, hogy a *Hintatrón* a fiatalabb korosztálynak íródott, nagyon mély kérdéseket feszeget és aktualitásával, társadalombírálatával a felnőtt olvasók számára is tanulságos olvasmány lehet.

A történet hasonlóan kezdődik mint egy magyar népmese, hagyományos mesei elemeket vonultat fel. Az egy szemű óriás látogatóba készül három szemű testvéréhez, s ajándékát, egy kondér kását megbotolván kiönti Boldogország egyik hegyének a csúcsára. A történet itt játszódik aztán, Boldogországban. „A király rövid idő múltán észrevette, hogy a Kásahegy megzavarja alattvalói fejét. Böven akadtak országa népe között olyanok, akik korábban szor-

galmasan dolgoztak, de most úgy vélekedtek: ha ott a sok kása, akkor fölösleges a további szorgoskodás.” A mesét olvasván figyelemmel kísérhetjük, miként válik a lustaság áldozatává egy virágzó ország, annak ellenére, hogy királya úgy határoz, elkeríti a kásahegyet. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a király halála után hét fia kerül

az ország élére: mint új király, főhadvezér, főpap, főkincstárnok, főrendőr, főadószedő és főellenőr. A királyfiak azokat a hatalmaskodó urakat jelenítik meg, akik maguk között szétosztván a tisztségeket, beleszólást nem tűrvén dolgaikba, az ország helyzetét nem ismervén, unalmukban különféle rendeleteket hoznak, melyek sosem elégíthetik ki növekvő kapzsiságukat, de sanyargatják a népet; illetve újabb és újabb címeket adományoznak – saját maguknak. Mohóságuk és hatalomvágyuk okozza vesztüket is. Ekkor kerül „hintatrónra” a nyolcadik, elfeledett testvér, megfélemezvén a fivérei halálakor eluralkodó anarchiát. Jónás egy teljesen másfajta értékrendet képvisel mint bátyjai, ugyanakkor mégis megfertőződött a népen eluralkodó lustaság által. Hintaszékében naphosszat bóbiskol. Uralkodásának sikeressége és helyzetének megszilárdulása attól függ, mennyire

lesz képes úrrá lenni a változásokon, feladatain. Lustaságából udvari bolondja rázza fel, akinek atyja a Kása-hegy őrzője. A király és alattvalói rádöbbennek, hogy a kásahegyen már régen elporladt a kása; ezért az emberek újra elkezdik megbecsülni a munkát. „(...) azt is tapasztalhatták, hogy amíg ők itt kinn a csodára vártak, a kerítésen túl a katonák családjai a maguk erejéből jólétet teremtettek.” Jónás király ezek után megbarátkozik a hegyen lakó griffmadárral. Udvari bolondja és a griff segítségével leleplezi az ellene szövődő összeesküvést, megbünteti a nagyravágyó nagyurakat, feleséget talál magának, elnyeri a szomszéd Ámbris király leányának a kezét, sógorai ellen sikeres csatát vív és trónörököszt is nemz feleségével, Erzsike királynéval. A történet végére megszűnik a labilitás, a bizonytalanság, gyökeret ereszt és más emberre válik Jónás király, eltűnik a hintatrón is – bölcső lesz belőle, hogy a kis trónörököszt ringathassák benne.

Solymár József történetének gördülékenyen egymásba fűzött epizódjai tehát izgalmasan kísérik végig Boldogország fejlődését és az új király uralkodásának útját, szépen ötvözve a népmesei elemeket az örökérvényű mondanivalókkal. A mese felhívja a figyelmet a családra, a szeretetre, a szerelemre, a barátság fontosságára. Rámutat arra, hogy megfelelő ismeretek híján nem lehet tökéletes a munkavégzés, az ítélkezés: legyen szó bár uralkodásról, vagy akár egyszerűbb feladatokról. A kiszabott büntetés pedig ne legyen kegyetlen, hanem a hibázó épülésére szolgáljon: a bűnös bánja meg gonoszítottát, számoljon el lelkiismeretével, hasznosítható tudásra tegyen szert. Az ember feladatát is meghatározza a világban a szerző, amikor arról értekezik (a griffek uralkodójának képében), mi-

ért az emberek uralják a földet, nem a griffek: „(...) ti tudatok szerszámot csinálni, szántani, vetni, jószágot etetni. Csónakot is csináltatok, meg hajlékot is. A kezetek munkája tett nagygyá benneteket. Többre jutottatok vele, mint mi a szárnyainkkal, csőrünkkel és erős karmainkkal.” Az állhatatos munka meghozza gyümölcsét, az ármánykodás, a pusztítás azonban romlást hoz az emberiségre. Éppen ezért az összeesküvők büntetése sem lehet más, mint hogy megtanuljanak kaszálni, kapálni, birkát nyírni, kévét kötni, kecskét fejni – rombolás, más javainak elvétele helyett teremteni, megteremteni azt, ami szükséges és elégséges kell, hogy legyen, mert az igazi boldogság nem a külsőségekben testesül meg, nem az anyagi javak, hanem a lelki, a szellemi értékek birtoklása.

A kötetben Szilágyi T. Katalin illusztrációi láthatók. Az alkotó rajzai gazdagon díszítik a kiadványt, amely attól függetlenül, hogy csupán a címlapja színes, nagyon igényes és kellemes. Annak, aki a kezében tartja a könyvet, esztétikai élvezetet nyújt. Szilágyi T. Katalin minden egyes jelenetet vizuálisan is megjelenít, szorosán végigkövetve a történet menetét, jellemezve a szereplőket mozdulataikkal, cselekedeteik és az arcukon tükröződő érzelmek, lélektani vonások ábrázolásával. Bemutatja a fontosabb helyszíneket is. A történet egyes epizódjainak kezdetét pedig iníciálékkal jelzi.

A kötetet ajánlani tudom mindazoknak, akik az általános emberi értékek tisztelésére kívánják nevelni gyermekeiket és felnőtt emberként is megmaradtak mesekedvelőnek – akárcsak jómagam.

(Tinivár Kiadó, Kolozsvár, 2006)